

Sygn. akt IV KO 108/21

POSTANOWIENIE

Dnia 14 października 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Gierszon

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu,
w dniu 14 października 2021 r.,
sprawy **B. M.**,
skazanego z art. 197 § 3 pkt 2 w zw. z § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.,
wniosku skazanego o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej wyrokiem
Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 10 grudnia 2015 r., sygn. akt II AKa (...),
utrzymującego wyrok Sądu Okręgowego w B.
z dnia 15 września 2015 r., sygn. akt III K (...),
na podstawie art. 545 § 3 k.p.k.

postanowił:

**odmówić przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania wobec
jego oczywistej bezzasadności.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 15 września 2015 r. Sąd Okręgowy w B. uznał B. M. za winnego dokonania przestępstwa określonego w art. 197 § 3 pkt 2 k.k. w zw. z § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i za to skazał go na karę 6 lat pozbawienia wolności; na podstawie art. 62 k.k. określił, że skazany powinien ją odbywać w zakładzie karnym typu zamkniętego dla recydywistów penitencjarnych w systemie terapeutycznym dla skazanych za przestępstwa popełnione w związku z zaburzeniami preferencji seksualnych; orzekł również środek karny zakazu zbliżania się do pokrzywdzonej oraz środek zabezpieczający przewidziany w art. 93g § 3 k.p.k.

Po rozpoznaniu apelacji obrońcy, Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 10 grudnia 2015 r., sygn. II AKa (...), wspomniany wyrok Sądu Okręgowego utrzymał w mocy.

Kasacja obrońcy B. M. od wyroku Sądu Apelacyjnego została oddalona postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2016 r., sygn. IV KK 194/16.

Następnie Sąd Najwyższy rozpoznawał wniosek obrońcy skazanego o wznowienie postępowania prawomocnie zakończonego wskazanymi powyżej wyrokami, który został postanowieniem z 22 września 2016 r., IV KO 1/16, oddalony.

Kolejny wniosek o wznowienie postępowania, tym razem własnoręczny skazanego, został zawarty w piśmie z dnia 22 grudnia 2016 r. Skazany zwrócił w nim uwagę na nowe dowody, uzasadniające – jego zdaniem – wznowienie postępowania, w szczególności przesłuchanie świadków: R. M., D. S., P. M. i D. M., którzy mieli dawać skazanemu alibi, a nadto o pozyskanie nagrania z kamery, pozostającego w dyspozycji Policji, oraz o powołanie nowych biegłych psychiatrów. Wniósł także o wyznaczenie obrońcy z urzędu celem sporządzenia wniosku o wznowienie. Skazany rozwinął argumentację wniosku w pismach z dni 6 i 13 lutego 2017 r. Postanowieniem z dnia 23 lutego 2017 r., sygn.. akt IV KO 3/17, Sąd Najwyższy na podstawie art. 545 § 3 kpk odmówił przyjęcia wniosku wobec jego oczywistej bezzasadności.

Skazany złożył kolejny wniosek o wznowienie postępowania datowany na 22 maja 2017 r., w którym jako jego podstawę wskazał art. 540 § 1 kpk, 540b § 1 kpk i art. 439 § 1 pkt 11 kpk. W uzasadnieniu odwołał się do okoliczności zawartych we wcześniej złożonym wniosku, a mianowicie do przesłuchania świadków S. M. oraz „świadków S.” (D. S. i B. S.). Dodał także, że nie przesłuchano świadka M. S.. Nadmienił również, że orzeczona wobec niego kara jest nieadekwatna i surowa.

Uzasadniając zaistnienie podstawy do wznowienia postępowania z art. 540b § 1 kpk stwierdził, że Sąd odwoławczy rozpoznał sprawę pod nieobecność obrońcy, która była obowiązkowa. Skazany nie mógł być obecny na rozprawie z powodu choroby. Pomimo wniosku o odroczenie rozprawy, Sąd odwoławczy rozpoznał

apelację pod jego nieobecność.

Naruszenie art. 439 § 1 pkt 11 kpk skazany uzasadnił natomiast twierdzeniem, że policja dopuściła się uchybień podczas jego zatrzymania, a mianowicie brakiem obrońcy podczas przesłuchania. Poza tym policja wpływała na treść „zeznań i protokołów”. Jako podstawę swojego wniosku skazany wymienił również art. 542 § 1 kpk, który stanowi, że postępowanie może być wznowione także z urzędu.

W dniu 27 lipca 2017 r. w sprawie IV KO 60/17 Sąd Najwyższy wydał postanowienie o odmowie przyjęcia tego wniosku o wznowienie postępowania.

W dniu 8 lipca 2019 r. do Sądu Najwyższego wpłynął kolejny wniosek o wznowienie postępowania w wskazanej na wstępie sprawie sporządzony przez skazanego. Zarządzeniem z dnia 28 lutego 2020 r. w sprawie IV KO 87/19 odmówiono przyjęcia tego wniosku, albowiem w terminie 7 dni skazany wezwany do usunięcia braku formalnego tego wniosku – braku tego nie usunął.

W roku 2020 skazany sporządził osobiście i wniósł do Sądu Najwyższego trzy kolejne wnioski o wznowienie postępowania w powyżej przywołanej sprawie. Sąd Najwyższy postanowieniami z dnia: 19 sierpnia 2020 r. w sprawie IV KO 60/20, 28 sierpnia 2020 r. w sprawie IV KO 59/20 i 8 października 2020 r. w sprawie IV KO 103/20 – odmówił ich przyjęcia wobec ich oczywistej bezzasadności.

Następny wniosek w analogicznym przedmiocie skazany wniósł do Sądu Najwyższego w dniu 29 marca 2021 r. Postanowieniem z dnia 28 maja 2021 r. w sprawie IV KO 37/21 Sąd Najwyższy również odmówił przyjęcia tego wniosku jako oczywiście bezzasadnego.

W dniu 10 sierpnia 2021 r. do Sądu Najwyższego wpłynął kolejny wniosek B.M. o wznowienie postępowania w powyżej wskazanej sprawie. Podniósł w nim, że nie popełnił przypisanego mu przestępstwa. „Dopuszczono się przestępstwa wobec jego osoby przez Policję, która zatrzymała go na polecenie Prokuratury Rejonowej i która to Prokuratura nie chciała dać wiary jego zgłoszeniom, że został pobity”. Nadto podniósł, że został podwójnie ukarany- zarówno karą 6 lat pozbawienia wolności, jak i pobytem w zakładzie psychiatrycznym, co stanowi naruszenie praw człowieka, dóbr i godności osobistej. Podniósł też, iż zachodzi

przesłanka z art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k., albowiem „ze względów psychicznych, i więzi osobistych i rodzinnych nie jest w stanie odbyć kary (po śmierci ojca)- mama została sama, wymaga opieki, jest chorowita”. Powołał się nadto, jako „nowe dowody” na swoje „zeznania” oraz zeznania matki S. M. i brata R. M., które to dowody powinny być uznane za wiarygodne. Dodał, że nie uwzględniono okoliczności zobowiązujących do nadzwyczajnego złagodzenia kary, mimo zastosowania art. 31 § 2 k.k. Również na „nie wszystkich posiedzeniach – rozprawach sądu był nienależycie obsadzony - brakowało ławnika, co powinno uniemożliwić postępowanie, tym bardziej, że jest to wyższa instancja winien być pełny skład”. Uważa też, że nie miał obrońcy, bo „skoro miał adwokata z K. to on go powinien reprezentować, a nie jakiś substytut”, nadto obrońca „nie wykazał umiejętności, fachu w wyniku czego widać wyniki tego wszystkiego i skrzywdzenia”. Dlatego wnosił o wyznaczenie obrońcy z urzędu i zwolnienie od kosztów sądowych”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Z treści wniosku skazanego o wznowienie postępowania wynika jego oczywista bezzasadność, w związku z czym należało, na podstawie art. 545 § 3 kpk, odmówić przyjęcia wniosku bez wzywania do usunięcia jego braków formalnych.

Raz jeszcze należy skazanemu przypomnieć, że wznowienie postępowania to nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego procesowe uruchomienie może nastąpić wyłącznie na podstawie przesłanek ściśle określonych w ustawie. Katalog okoliczności otwierających drogę do wystąpienia z inicjatywą wzruszenia prawomocnego rozstrzygnięcia zawierają przepisy art. 540 k.p.k., art. 540a k.p.k., art. 540b k.p.k., art. 542 § 3 k.p.k. Ustawą z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego i niektórych innych ustaw (*Dz. U. poz. 1247*) wprowadzono obowiązek dokonywania kontroli wniosku o wznowienie postępowania z punktu widzenia jego ewentualnej oczywistej bezzasadności. Zgodnie z tym przepisem, sąd odmawia przyjęcia wniosku nie pochodzącego od prokuratora, obrońcy lub pełnomocnika, bez wzywania do usunięcia jego braków

formalnych, jeżeli z treści wniosku, w szczególności odwołującego się do okoliczności, które były już rozpoznawane w postępowaniu o wznowienie postępowania, wynika jego oczywista bezzasadność. Decydująca jednak jest sama treść wniosku o wznowienie, która może być oczywiście bezzasadna z różnych powodów. Ta oczywista bezzasadność wynikać może z tego, że we wniosku wskazano podstawy wznowienia, które nie są przewidziane w ustawie albo z tego, że w ogóle nie wskazano żadnych podstaw wznowienia, ograniczając się do postulowania przeprowadzenia kolejnej kontroli odwoławczej (*zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2015 r., II KO 49/15, OSNKW 2016, nr 1, poz. 5*).

Z taką sytuacją mamy do czynienia w niniejszej sprawie. Wymieniony na wstępie art. 545 § 3 kpk nakazuje podjęcie takiej decyzji wtedy, gdy z treści wniosku nie pochodzącego od podmiotu fachowego wynika jego oczywista bezzasadność.

Przywołane przez skazanego okoliczności – z uwagi na swój charakter (ogólnikowy i nieoparty w konkretnych zaistniałych w toku procesu okolicznościach), a także wobec prawnej niemożliwości wzruszenia w oparciu o nie prawomocnego postępowania) - nie stanowią wystarczających podstaw do wznowienia postępowania przewidzianych w art. 540 § 1 pkt 1 i 2 kpk. Skazany sygnalizując potrzebę przesłuchania siebie, brata i matki nie wykazał, w jaki sposób dowody te3 miałyby świadczyć o tym, że nie popełnił on przypisanego mu czynu. Nadmienić przy tym należy, że w toku postępowania przed Sądami obu instancji obrona próbowała wykazać za pomocą przesłuchania świadków, że skazany był w czasie czynu w innym miejscu, tj. w domu swoich rodziców, jednak wersja ta została uznana za niewiarygodną w konfrontacji z zeznaniami pokrzywdzonej i innymi dowodami wspierającymi wiarygodność przedstawianej przez nią wersji zdarzenia. Nadto w związku z treścią wniosku należy także przypomnieć, że – stosownie do treści art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k., postępowanie wznowia się, jeżeli w związku z postępowaniem dopuszczono się przestępstwa, a istnieje uzasadniona podstawa do przyjęcia, że mogło to mieć wpływ na treść orzeczenia. Jednakże, aby skutecznie ubiegać się o wznowienie postępowania w oparciu o tą przesłankę, konieczne jest spełnienie warunku określonego w art. 541 § 1 k.p.k. Przewiduje on,

że czyn, o którym mowa w art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k., musi być ustalony prawomocnym wyrokiem skazującym, chyba że orzeczenie takie nie może zapaść z powodu przyczyn wymienionych w art. 17 § 1 pkt 3 – 11 k.p.k. Tymczasem skazany zgłaszając fakt popełnienia w toku prowadzonego w jego sprawie przestępstw – owego warunku nie dopełnił, co przesadza o uznaniu oczywistej bezzasadności tych przez niego wskazanych okoliczności, z punktu widzenia kryteriów oceny przedmiotowego wniosku o wznowienie. Pozostałe przywołane przez skazanego okoliczności mające – według skazanego – stanowić bezwzględne podstawy odwoławcze są na tyle niejednoznaczne, ogólne i nie oparte na konkretnych zaszłościach procesowych, iż już przez to samo nie mogą samoistnie podważać powyżej oceny przedmiotowego wniosku. Część z tych okoliczności w sposób oczywisty nie stanowi przywoływanej w związku z nimi przez skazanego przesłanki uregulowanej w art. 439 § 1 k.p.k. (podane przez niego fakty mające wykazywać zaistnienie bezwzględnej podstawy odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k.), część natomiast jest niezrozumiała z uwagi na skład orzekający w Sądzie odwoławczym (kwestia ławnika), część natomiast nie stanowi żadnej z wskazanych w tym przepisie przesłanek (substytuowanie obrońcy, czy niekorzystny wynik rozstrzygnięcia dla skazanego sprawy). Niezależnie od tego zwrócić należy skazanemu uwagę i na to, że uchybienia wymienione w art. 439 k.p.k. mogą być podstawą wznowienia postępowania, ale tylko z urzędu (art. 542 k.p.k.).

Odnosząc się natomiast do sugerowanego braku obrońcy podczas przesłuchania skazanego przez policję, to z treści wskazanego przez niego art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k., wynika jednak, że jako uchybienie stanowiące bezwzględną przyczynę odwoławczą traktowany jest jedynie brak obrońcy w postępowaniu sądowym. Ten zarzut został przez skazanego powiązany z rzekomym wpływem policji na treść jego wyjaśnień, w których przyznał się do popełnienia czynu. Tymczasem zmienne wyjaśnienia skazanego były poddane kontroli przez Sąd odwoławczy. W uzasadnieniu k. 2548 v. Sąd ten wskazał, dlaczego podziela stanowisko Sądu I instancji co do wiarygodności tych wyjaśnień B. M., w których przyznał się do popełnienia przypisanego mu czynu. Podkreślić przy tym należy, że ten zarzut ma charakter odwoławczy, a nie wznowieniowy. W ten sam sposób należy potraktować zarzut dotyczący surowości orzeczonej wobec skazanego kary.

Mając na uwadze przytoczone okoliczności, w szczególności fakt złożenia przez skazanego wniosku po części tożsamego z wnioskami złożonymi i ocenionymi wcześniej oraz podniesienia w nim zarzutów o charakterze odwoławczym, Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie.

Przy takiej oceny przedmiotowego wniosku bezprzedmiotowe okazało się zawarte w nim żądanie skazanego wyznaczenia mu obrońcy z urzędu, tym bardziej, iż nie wskazał on w jakim celu ta czynność miała być dokonana.

z tych to względów postanowiono jak wyżej.